

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

معاونت بررسی های اقتصادی

سیاست های بین المللی و ملی سرمایه گذاری خارجی

نگارنده:

پریسا مطرانلویی

آذرماه ۱۳۹۴

فهرست مطالب

چکیده	۳
مقدمه	۳
سیاست های بین المللی سرمایه گذاری	۴
سیاست های ملی سرمایه گذاری	۵
انواع اقدامات سیاست سرمایه گذاری	۶
تغییرات سیاست های ملی سرمایه گذاری در کشورها	۱۷
بررسی وضعیت سرمایه گذاری خارجی در کشورهای منتخب	۱۸
نگاهی به قانون حمایت و تشویق سرمایه گذاری خارجی در ایران	۲۱
جمع بندی	۲۴
منابع	۲۵

چکیده:

امروزه اقتصاددانان و دولت‌ها همگی بر اهمیت حیاتی سرمایه‌گذاری خارجی اتفاق نظر دارند و بر این باورند که سرمایه‌گذاری خارجی ابزاری برای رشد و توسعه است. با وجود اهمیت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در فرآیند حرکت به سمت اقتصاد جهانی، متأسفانه سهم ایران از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جهان بسیار ناچیز بوده است. با توجه به اهمیت سرمایه‌گذاری خارجی، در این گزارش به بررسی مطالعه اخیر سازمان بین الملل آنکتاد پیرامون انواع سیاست های سرمایه گذاری اتخاذ شده توسط کشورها در بازه زمانی ژوئن تا سپتامبر ۲۰۱۵ و انواع موافقت نامه های سرمایه گذاری بین المللی و قراردادهای دوجانبه سرمایه گذاری پرداخته شده است.

پس از آن به بررسی آمار سرمایه گذاری مستقیم خارجی کشورهای منتخب از جمله ایران و کشورهایی که طبق مقاله آنکتاد در سال ۲۰۱۵ اقداماتی سیاستی در زمینه سرمایه گذاری داشته اند، پرداخته شده است و در نهایت نگاهی به قانون حمایت و تشویق سرمایه گذاری خارجی در ایران داشته و نقاط قوت و ضعف این قانون و همچنین مواردی که می تواند بعنوان اقدام سیاستی در جهت جذب هرچه بیشتر سرمایه خارجی موثر باشد، مورد بررسی قرار گرفته است.

مقدمه:

سازمان بین المللی آنکتاد ۱ در مطالعه ای اقدامات سیاستی سرمایه گذاری ۲۵ کشور را در بازه زمانی ژوئن تا سپتامبر ۲۰۱۵ مورد بررسی قرار داده است.^۲ در این گزارش به انواع اقدامات سیاستی سرمایه گذاری، تغییرات سیاست های ملی سرمایه گذاری اتخاذ شده توسط کشورها و سیاست های سرمایه گذاری بین المللی پرداخته شده است. بر اساس مطالعه صورت گرفته توسط سازمان بین المللی آنکتاد، ۴۱ اقدام سیاستی سرمایه گذاری در ۲۵ کشور طی بازه زمانی ژوئن تا سپتامبر ۲۰۱۵، به کار گرفته شده است عمده اقدامات صورت گرفته در زمینه ترویج و آزادسازی صنایع بزرگ در کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور پیشرو بوده است. کلیه اقدامات ترویج سرمایه گذاری در راستای مشوق های مالیاتی برای سرمایه گذاری ها و تسهیل رویه های سرمایه گذاری بوده است. محدودیت های سرمایه گذاری جدید برای سرمایه گذاران خارجی عمدتاً بر اساس ملاحظات امنیت ملی و یا استراتژیکی بنا شده اند. در ادامه این گزارش به بررسی دقیق تر موضوع سرمایه گذاری در دو بخش سیاست های بین المللی و سیاست های ملی سرمایه گذاری می پردازیم. این مطالعه، زمینه بررسی دقیق تر موضوع اقدامات سیاستی سرمایه گذاری در ایران را فراهم آورد لذا در بخش های بعدی به بررسی ابعاد موضوع اقدامات سیاستی سرمایه گذاری در ایران پرداخته شده است.

^۱ UNCTAD: United Nations Conference on Trade and Development

^۲ Investment Policy Monitor, UNCTAD, ۲۰۱۵.

سیاست های بین المللی سرمایه گذاری:

موافقت نامه های سرمایه گذاری بین المللی (IIAS)^۳ نوعی قرارداد بین کشورهاست که مربوط به مسائل سرمایه-گذاری فرامرزی است که معمولاً با هدف حفاظت، ترویج و آزادسازی این سرمایه گذاری ها منعقد می شود. این موافقت نامه ها با تلاش بیشتری در سطوح منطقه ای و فرامنطقه ای در حال گسترش هستند.

قرارداد دوجانبه سرمایه گذاری (BITS)^۴ نوعی قرارداد است که شرایط و ضوابطی را برای سرمایه گذاری خصوصی توسط اتباع و شرکت های یک دولت در یک کشور دیگر فراهم می آورد. در بازه زمانی ژوئن تا سپتامبر ۲۰۱۵، کشورها دو قرارداد دوجانبه سرمایه گذاری (BITS) و ۳ مورد (IIAS) داشته اند.

این مفاد شامل حفظ حقوق قانونی (شامل استثنائات کلی، تعریف مصادره (سلب مالکیت) غیرمستقیم و محرومیت از مزایای بندها) و اصلاح و حل و فصل اختلافات سرمایه گذار دولتی (ISDS)^۵ است.

یک جدل سیاستی شدید بر نقش IIAS در بهره برداری از سرمایه گذاری مستقیم خارجی برای توسعه پایدار در تعدادی از مجامع بین المللی جریان دارد. از جمله آن بحث در مورد نقش IIAS در فرآیند تامین مالی توسعه (FfD)^۶ برای رسیدن به هدف توسعه پایدار (SDGs)^۷ و یا برای ارتقا و حفظ حقوق انسانی است.

در حالی که تلاشهای اصلاحی مستقل کشورها می تواند باعث تقویت ابعاد توسعه پایدار از طریق موافقت نامه سرمایه گذاری بین المللی شود، ریسک قطعه قطعه شدن سیستم موافقت نامه سرمایه گذاری بین المللی را نیز به همراه دارد. تنها رویکردی به یک سیستم موافقت نامه سرمایه گذاری بین المللی منسجم منتهی خواهد شد که ثبات، شفافیت و قابلیت پیش بینی آن به دستیابی همه ذی نفعان به اهدافشان کمک نماید: کنترل موثر روابط سرمایه گذاری برای دستیابی به توسعه پایدار.

در طول دوره مورد بررسی، ۴ مورد قراردادهای سرمایه گذاری دوجانبه بین کشورها منعقد شده است که این قراردادها بین ژاپن و عمان، موریس و زامبیا، چین و ترکیه، و موریس و امارات متحده عربی بوده است. در مجموع تعداد کل قراردادهای دوجانبه به بیش از ۲۹۳۰ مورد در ابتدای اکتبر ۲۰۱۵ رسیده است.

بعنوان مثال قرارداد دوجانبه بین ژاپن و عمان شامل رفتارهای پس از استقرار، حفاظت در برابر سلب مالکیت، رفتارهای عادلانه و منصفانه، ... و همچنین شامل عناصر مرتبط با توسعه پایدار، حفظ ایمنی، سلامت و محیط زیست می باشد. علاوه بر قراردادهای سرمایه گذاری دوجانبه، سایر قراردادهای سرمایه گذاری بین المللی نیز بین کشورها منعقد شده است: دو قرارداد تجارت آزاد (FTAs)^۸ یکی بین استرالیا و چین و دیگری بین چین و جمهوری کره و یک قرارداد همکاری و تسهیل سرمایه گذاری (CFIA)^۹ بین برزیل و مالدیو بوده است. که تعداد کل سایر قراردادهای سرمایه

^۳ International Investment Agreements

^۴ Bilateral investment treaties

^۵ Investor-State dispute settlement

^۶ Financing for Development

^۷ Sustainable Development Goals

^۸ Free trade agreements

^۹ Cooperation and Facilitation Investment Agreement

معاونت بررسی های اقتصادی

گذاری بین المللی (IIAs) به بیش از ۳۵۰ و کل موافقت نامه های سرمایه گذاری بین المللی به بیش از ۳۲۸۰ در ابتدای سال ۲۰۱۵ رسیده است.

بطور مثال قرارداد تجارت آزاد بین استرالیا و چین شامل برخی از انواع مقررات اساسی سرمایه گذاری است که هم مسائل مربوط به آزادسازی و هم حفاظت سرمایه گذاری را در بر می گیرد. در مقابل قرارداد تجارت آزاد بین چین و جمهوری کره مسائل مربوط به حفاظت سرمایه گذاری را پوشش می دهد. قرارداد همکاری و تسهیل سرمایه گذاری بین برزیل و مالدیو بر اساس مدل جدید رفتار سرمایه گذاری برزیل شامل مقررات اساسی از جمله مصادره و همچنین مسائل مربوط به توسعه پایدار است.

جدول ۱- خلاصه موافقت نامه های سرمایه گذاری بین المللی IIAs بر اساس نوع قرارداد و کشور
بین ۱ ژوئن ۲۰۱۵ تا ۳۰ سپتامبر ۲۰۱۵

کشور	قرارداد دوجانبه سرمایه گذاری	سایر موافقت نامه های سرمایه گذاری بین المللی
استرالیا		۱
برزیل		۱
چین	۱	۲
ژاپن	۱	
جمهوری کره		۱
مالاوی	۲	
موریس	۱	
عمان	۱	
ترکیه	۱	
امارات متحده عربی	۱	
زامبیا	۱	

Source: UNCTAD

سیاست های ملی سرمایه گذاری:

اقدامات سیاست سرمایه گذاری در ۴ حوزه شامل ورود و استقرار سرمایه گذار خارجی، رفتار سرمایه گذاران پس از استقرار، ترویج و تسهیل سرمایه گذاری و فضای عمومی کسب و کار طبقه بندی می شوند. هریک از این حوزه ها در قسمت های بعدی به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته است.

همانطور که جدول شماره ۱ نشان می دهد بیشترین اقدامات سیاست سرمایه گذاری در حوزه ورود و استقرار سرمایه گذار خارجی بوده است. در بازه زمانی مورد نظر از حیث تعدادی، کشور چین با ۶ اقدام بیشترین اقدامات سیاستی را در راستای بهبود وضعیت سرمایه گذاری انجام داده است. پس از آن پرتغال و هند، هر کدام با ۵ اقدام سیاستی در رتبه دوم قرار دارند.

معاونت بررسی های اقتصادی

آنچه از جدول ۲ بر می آید این است که کشور توسعه یافته ای مثل پرتغال بیشتر در حوزه استقرار و ورود سرمایه گذاری اقدامات سرمایه گذاری انجام داده است و کشور در حال توسعه ای همچون چین علاوه بر زمینه ورود و استقرار، در حوزه رفتار سرمایه گذار پس از استقرار نیز اقدامات سرمایه گذاری انجام داده است.

جدول ۲- انواع اقدامات سیاستی سرمایه گذاری ملی اتخاذ شده ۱ ژوئن ۲۰۱۵ و ۳۰ سپتامبر ۲۰۱۵

کشور	ورود و استقرار سرمایه گذار خارجی	رفتار سرمایه گذاران پس از استقرار	ترویج و تسهیل سرمایه گذاری	فضای عمومی کسب و کار
الجزایر				۱
آنگولا *	۱		۲	
آرژانتین	۱			
استرالیا				۱
بولیوی		۱		
شیلی *		۱	۱	
چین	۴	۲		
کنگو *	۱			۱
مصر				۱
فرانسه	۱			
یونان	۱			
هند	۴	۱		
اندونزی			۱	
کره		۱		
مالدیو	۱			
نیوزلند	۱			
لهستان	۱			
پرتغال	۳		۱	۱
قطر				۱
روسیه			۲	
رواندا *		۱	۱	
عربستان سعودی	۱			
اسپانیا				۱
اوکراین				۱
ویتنام	۱	۱		

Source: UNCTAD

• اقدامات دو مرتبه لحاظ شده اند چون مربوط به هر دو نوع هستند.

انواع اقدامات سیاست سرمایه گذاری:

الف: ورود و استقرار سرمایه گذاری خارجی

۱۳ کشور شامل آنگولا، آرژانتین، چین، جمهوری دموکرات کنگو، فرانسه، یونان، هند، مالدیو، نیوزلند، لهستان، پرتغال، عربستان سعودی و ویتنام اقدامات سیاستی جدیدی در مورد ورود و یا ایجاد سرمایه گذاری خارجی تصویب کرده اند.

معاونت بررسی های اقتصادی

اکثریت آنها محدودیت های مالکیت خارجی را تقلیل داده و یا فرصت ایجاد کسب و کار را بهبود بخشیده اند. مهمترین اقداماتی که در این حوزه صورت گرفته اند عبارتند از:

آرژانتین: قانونی که در آن، فروش سهام دولت در شرکت های آرژانتینی منوط به تصویب دولت در کنگره است، به تصویب رسیده است.

چین: اجازه مالکیت صد درصد خارجی را به کسب و کارهای مربوط به تجارت الکترونیک داده است. همچنین مجوز راه اندازی شرکت های نقل و انتقال دهنده (تصفیه کننده) کارتهای بانکی ۱۰ به سرمایه گذار خارجی داده شده است و محدودیت های سرمایه گذار خارجی در بازار مسکن را کاهش داده است. همچنین قانونی در خصوص امنیت ملی به تصویب رسید که به دولت اجازه می دهد تضمین امنیت سرمایه گذاری تجاری خارجی را مورد بازنگری قرار دهد.

فرانسه، یونان و پرتغال: تعدادی از شرکت های زیرساخت در بخش حمل و نقل را خصوصی کرده اند. **هند:** با معرفی یک تعریف میانی، مرزهای بین انواع مختلف سرمایه گذاری خارجی مثل سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI)، پورتفولیو، سرمایه گذاری غیرساکن در هند و شرکت های سرمایه گذاری را از بین برده است. همچنین این کشور آستانه پروژه های سرمایه گذاری خارجی ورودی (FDI) که نیاز به تایید اولیه دارند را افزایش داده است.

مالدیو: مالکیت خارجی زمین را برای اولین بار مجاز کرده است.

نیوزلند: خرید مزرعه محلی توسط سرمایه گذار خارجی در مقیاس بزرگ را ممنوع کرده است.

ویتنام: محدودیت سقف ۴۹ درصدی مالکیت شرکتهای دولتی را حذف کرده است در حالیکه محدودیت های مربوط به بخشهای خاصی را حفظ نموده است.

ب: رفتار سرمایه گذاران پس از استقرار:

هفت کشور بولیوی، شیلی، چین، هند، جمهوری کره، رواندا و ویتنام ابزارهایی را به منظور بهبود سرمایه گذاری بعد از ایجاد در کشور میزبان بکار گرفته اند. بطور مثال:

بولیوی: قانون جدیدی از داوری و مصالحه را تصویب کرده است.

چین: به شرکتهای سرمایه گذاری اجازه داده است تا در هر زمان بتوانند سرمایه با واحد ارز خارجی را به RMB^{۱۱} تبدیل کنند.

^{۱۱} bank-card clearing companies: "companies that do activities of assisting in clearing the payment by bank-card clearing agencies through formulation of bank card clearing standard and rules, operation of the bank-card clearing systems, authorization of the issuance and acceptance of bank cards using its own brand and providing inter-institution transaction processing services in respect of the bank card under its own brand".

^{۱۱} renminbi واحد تبدیل پول چین

معاونت بررسی های اقتصادی

جمهوری کره: به شرکتهای خارجی اجازه داده است تا طی ۲ سال اول فعالیت خود نیروی کار غیر کره ای، استخدام کنند.

ج: ترویج و تسهیل سرمایه گذاری:

شش کشور آنگولا، شیلی، اندونزی، پرتغال، روسیه و رواندا ابزارهایی برای ترویج و تسهیل سرمایه گذاری اتخاذ کرده اند. در مجموع کشورها مشوق های مالیاتی برای سرمایه گذاری و یا تسهیل سرمایه گذاری اعطا کرده اند. برای مثال:

آنگولا: قانون جدید سرمایه گذاری خصوصی تصویب کرده است که مشوق های مالیاتی اعطا میکند و فرآیندهای بروکراتیک برای سرمایه گذاران خارجی (بدون در نظر گرفتن مقدار سرمایه گذاری) و سرمایه گذاران داخلی (با در نظر گرفتن حداقلی از مقدار سرمایه) را کاهش می دهد.

شیلی: چارچوب جدیدی برای سرمایه گذار خارجی وضع کرده است. طبق قانون جدید مرکز توسعه سرمایه گذاری خارجی ایجاد شده است که دسترسی سرمایه گذاران به بازار رسمی ارز، انتقال آزاد سرمایه و درآمد، حمایت در برابر تبعیض های خودسرانه و معافیت مالیاتی بر واردات کالاهای سرمایه ای که مطابق با شرایط خاصی منطبق هستند را تضمین می کند.

اندونزی: بخشهایی از صنعت که واجد شرایط معافیت مالیاتی هستند را گسترش داده است و رویه های مربوطه را ساده کرده است.

د: فضای عمومی کسب و کار:

هشت کشور الجزایر، استرالیا، جمهوری دموکرات کنگو، مصر، پرتغال، قطر، اسپانیا و اوکراین ابزارهایی موثر بر فضای عمومی کسب و کار بکار گرفته اند. عمده این ابزارها مرتبط با کاهش بار مالیاتی شرکتها و یا ساده سازی روند ثبت هستند. بطور مثال:

الجزایر: نرخ مالیات شرکتها را برای شرکتهای تولیدکننده کالا کاهش داده است در حالیکه آن را برای شرکتهای وارد کننده کالا برای فروش مجدد در الجزایر افزایش داده است.

مصر: نرخ بالای مالیات بر شرکتها و اشخاص را کاهش داده است و الزام پرداخت مالیات ۱۰ درصد بر سود سرمایه را به مدت ۲ سال به تعویق انداخته است.

قطر: این کشور طی قانون جدیدی برای شرکتهای تجاری، سهم سرمایه شرکتهای مسئول را به حداقل کاهش داده است و یک مرکز بدون تعطیلی برای صدور مجوز ایجاد کرده است.

جدول ۳- اقدامات سیاستی سرمایه گذاری اتخاذ شده بین ۱ ژوئن تا ۳۰ سپتامبر ۲۰۱۵

کشور	اقدامات سیاستی سرمایه گذاری	تاریخ	منبع
الجزایر			
فضای عمومی کسب و کار	با تجدید نظر در بودجه ۲۰۱۵، نرخ مالیات شرکت ها (شامل مالیات بر سود) از ۲۳ درصد به ۲۵ درصد برای شرکت های وارد کننده کالا برای فروش در الجزایر افزایش یافت در حالیکه مالیات شرکت های تولیدکننده کالا از ۲۳ درصد به ۱۹ درصد کاهش یافت.	۸ آگوست ۲۰۱۵	Government revises tax regime, http://viewswire.eiu.com/index.asp?layout=VWArticleVW3&article_id=663411450&region_id=&country_id=21000021&channel_id=190004019&category_id=&refm=vwCh&page_title=Article, 5 August 2015
آنگولا			
ورود و ترویج	قانون جدید با هدف کاهش فرآیندهای اداری مربوط به پذیرش سرمایه گذار خارجی واجد شرایط است. همچنین با هدف انطباق انگیزه ها و سازوکار کسب سود با چارچوب اقتصاد فعلی کشور، مشوق ها و مزایای مالیاتی مطابق با معیارهای خاص موجود در قانون بررسی شدند که منجر به کاهش تدریجی مالیات صنعتی، مالیات بر درآمد سرمایه گذاری و مالیات انتقال ملک شد.	۱۵ آگوست ۲۰۱۵	Ernst & Young, Angola enacts new Private Investment Law, 5 August 2015
ترویج	قانون جدید تصویب شده توسط ریاست جمهوری برای انتقال سرمایه خصوصی در آنگولا شامل ایجاد یک خط سریع برای تسریع رویه ها و همچنین ایجاد واحدهای فنی در هر وزارتخانه بود که منجر به تسریع فرآیندهای سرمایه گذاری می شود.	۳۰ سپتامبر ۲۰۱۵	Private investment in Angola has new regulations, 9 October 2015. http://www.angolahub.com/index.php/en/angola-news/337-privateinvestment-in-angola-hasnew-regulations .
آرژانتین			
ورود	کنگره قانونی را تصویب کرده است که منجر به سخت تر شدن فروش سهام دولتی در شرکت های محلی توسط دولت می شود. این قانون سازمانی برای اداره سهام دولتی آرژانتین ایجاد می کند که دولت را نیازمند اخذ تایید دو سوم آرای کنگره برای فروش سهام می کند.	۲۳ سپتامبر ۲۰۱۵	Ministry of Economics and Public Finance, Esley la agencia nacional de participacion estatal en empresas, 24 September 2015
استرالیا			
فضای عمومی کسب و کار	اظهار عواید و درآمدها توسط سرمایه گذاران خارجی دارنده زمین به اداره امور مالیات این کشور الزامی شده است. بدین منظور اداره مالیات اطلاعات کاملی از موقعیت و میزان داراییهای سرمایه گذاران خارجی مذکور به همراه ملیت آنها، جمع آوری می کند و اطلاعات را در یک سامانه	۱ جولای ۲۰۱۵	Press release, Australian Government, The Treasury, Government strengthens the foreign investment framework, 2 May 2015

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	اقدامات سیاستی سرمایه گذاری	تاریخ	منبع
	ملی ثبت می کند.		
بولیوی			
رفتار سرمایه گذار	قانون جدیدی برای مصالحه و داوری به تصویب رسید. در قانون جدید دعاوی مربوط به اختلافات سرمایه گذار خارجی با دولت توسط مرجع قضایی بولیوی رسیدگی می شود. در مواردی که طرفین موافق استفاده از فرآیندهای داوری ملی هستند ابتدا بهتر است مسئله را از طریق سازش بین خود حل نمایند.	۲۵ ژوئن ۲۰۱۵	Ley No. ۷۰۸ de conciliación y arbitraje, http://www.fundempresa.org.bo/docs/content_new/ley-n-708-conciliacion-y-arbitraje_223.pdf , ۲۵ June ۲۰۱۵
شیلی			
رفتار سرمایه گذار / ترویج	چارچوب جدید قانون ورود سرمایه گذار خارجی به اجرا گذاشته شدو در قانون جدید رئیس جمهور استراتژی ترویج سرمایه گذاری خارجی شیلی را تدوین نموده است و از طریق وزرای عضو کمیته ارتقاء سرمایه گذاری خارجی بطور مستقیم حمایت می شود. چارچوب نهادی جدید شامل یک اداره سرمایه گذاری خارجی با هدف اجرای سیاست دولت است بطوریکه تمام انواع سرمایه های خارجی و سرمایه گذاران را جذب کند. همچنین قانون جدید، تامین حقوق سرمایه گذاران را در دسترسی به بازار ارز، حواله های رایگان سرمایه و سود، محافظت در برابر تبعیض های خودسرانه و معافیت از مالیات فروش و خدمات در مورد کالاهای سرمایه ای وارداتی نیازمند الزامات خاص، تضمین می کند.	۱۶ ژوئن ۲۰۱۵	CIE Chile, President Bachelet promulgates new Framework Law for Foreign Investment, ۱۶ June ۲۰۱۵
چین			
رفتار سرمایه گذار	بخشنامه شماره ۱۳ SAFE با هدف ساده سازی بیشتر و بهبود سیاست هایی برای بهبود انتقالات ارزی سرمایه گذاران مستقیم خارجی صادر شد. این بخشنامه تهمیدانی فراهم نموده تا عملیات برون مرزی منابع سرمایه گذاری بنگاه ها را از طریق حذف الزام برخی از ثبت ها و تایید های مربوط به عملیات ارز خارجی تسهیل نماید.	۱ ژوئن ۲۰۱۵	State Administration of Foreign Exchange, SAFE Further Simplifies and Improves Foreign Exchange Administration for Direct Investment, , ۲۹ April ۲۰۱۵
رفتار سرمایه گذار	در بخشنامه شماره ۱۹ SAFE به شرکت های سرمایه گذار خارجی اجازه داده شده است تا سرمایه های خود را در هر زمانی که بخواهند بتوانند به واحد پول چین یوان RMB تبدیل کنند تا با این کار استفاده از سرمایه های خارجی برای سرمایه گذاری در سهام داخلی چین و	۱ ژوئن ۲۰۱۵	State Administration of Foreign Exchange, SAFE Reforms Administrative Approaches to Settlement of Foreign Exchange Capital to Further Facilitate Capital Operations by Enterprises, ۱۱ June ۲۰۱۵

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	اقدامات سیاستی سرمایه گذاری	تاریخ	منبع
	استفاده از صندوق های سرمایه گذاری تسهیل گردد.		
ورود سرمایه گذار	جمهوری چین به شرکت های خارجی اجازه راه اندازی شرکت های تصفیه کارت های بانکی و ارائه خدمات در این زمینه را داده است. مواقعی که خدمات تصفیه، نگرانی هایی در زمینه مبادلات مالی با استفاده از کارت های بانکی ایجاد می کند، کسب مجوز مربوط همراه با الزام حداقل سرمایه ثبتی بیش از یک میلیون یوآن اعمال می شود.	۱ ژوئن ۲۰۱۵	Linklaters Legal Alert, China opens up its bank card payment clearing market, ۲۶ June ۲۰۱۵
ورود سرمایه گذار	وزارت صنعت و فناوری اطلاعات چین طی بخشنامه ای محدودیت مالکیت خارجی در بخش تجارت الکترونیک را در حوزه پردازش آنلاین داده ها و تراکنش های فرآیند های کسب و کار، حذف کرد. از این پس در این بخش اجازه مالکیت ۱۰۰ درصد به سرمایه گذار خارجی داده شده است.	۱۹ ژوئن ۲۰۱۵	Circular of the Ministry of Industry and Information Technology on Liberalizing the Restrictions on Foreign Shareholding Percentages in Online Data Processing and Transaction Processing Business
ورود سرمایه گذار	قانون امنیت ملی بعنوان یک چارچوب قانونی اصول کلی و تعهدات دولت در زمینه حفظ امنیت را کاهش می دهد. ماده ۵۹ قانون به دولت اجازه بازبینی امنیت ملی و امنیت سرمایه گذار تجاری خارجی، موارد خاص و فناوری، خدمات کامپیوتری و سایر پروژه های عمده و فعالیت هایی که ممکن است بر امنیت ملی اثرگذار باشد، را می دهد.	۱ جولای ۲۰۱۵	National Security Law of the Peoples Republic of China, ۱ July ۲۰۱۵
ورود سرمایه گذار	چین محدودیت های سرمایه گذاری خارجی در بازار مسکن را کاهش داد. بطور خاص محدودیت نسبت سرمایه ثبت شده خارجی به کل سرمایه در بخش مسکن حذف شد. علاوه بر این محدودیت ممنوعیت شرکت های سرمایه گذاری خارجی در بخش مسکن از دسترسی به وام دهی بانکی در داخل و خارج از چین و مسائل مربوط به ارز خارجی تا حدودی بهبود یافت.	۱۹ آگوست ۲۰۱۵	Press conference, Ministry of Commerce, Circular of the Ministry of Housing and Urban-Rural Development regarding the adjustment of the access and administration of foreign investment in real estate, [۲۰۱۵] Circular No. ۱۲۲, ۱۶ September ۲۰۱۵
مصر			
فضای عمومی کسب و کار	طی حکم ریاست جمهوری سقف نرخ مالیات بر اشخاص و شرکت ها از ۲۵ درصد به ۲۲٫۵ درصد کاهش یافت. همچنین الزام پرداخت مالیات سود سرمایه با نرخ ۱۰ درصد برای مدت ۲ سال از آگوست ۲۰۱۵ متوقف شد.	۳ آگوست ۲۰۱۵	Egypt suspends capital gains tax, http://english.alarabiya.net/en/business/economy/۲۰۱۵/۰۸/۲۳/Egyptlowers-top-tax-rate-and-suspends-capital-gains-tax.html , ۲۳ August ۲۰۱۵

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	اقدامات سیاستی سرمایه گذاری	تاریخ	منبع
	محدوده درآمدی مشمول نرخ مالیاتی ۲۲,۵ درصدی نیز از ۲۵۰ هزار پوند مصر (۳۱,۹۴۸ دلار) به ۲۰۰ هزار پوند (۲۵,۵۶۰ دلار) کاهش یافت.		
فرانسه			
ورود	قراردادی بین شرکت دولتی فرانسه مرکز ملی مطالعات فضایی (CNES) و شرکت های مشترک Airbus safran launchers برای واگذاری و فروش ۳۴,۶۸٪ سهام CNES به شرکت ASL امضا شد. بر اساس این قرارداد ASL کاملاً خصوصی شد.	۱۵ ژوئن ۲۰۱۵	L'Etat signe la vente de ses parts a Airbus et Safran, http://www.latribune.fr/entreprises-finance/industrie/aeronautique-defense/arianespace-l-etat-signe-l-vente-de-ses-parts-a-airbus-et-safran-۴۸۴۱۸.html , ۱۶ June ۲۰۱۵
یونان			
ورود	بعنوان بخشی از تلاش یونان در جهت خصوصی سازی، دولت دستور انتشار امتیاز انحصاری ۱۴ فرودگاه منطقه ای به کنسرسیوم Fraport-slentel آلمانی در مجموع به ارزش ۱,۲۳ میلیارد یورو را تصویب کرد.	۱۸ اگوست ۲۰۱۵	Le gouvernement approuve la privatisation de ۱۴ aeroports, http://www.romandie.com/news/Grece-le-gouvernement-approuve-la-privatisation-de-۱۴-aeroports/۶۲۱۷۵۳.rom , ۱۸ August ۲۰۱۵
هند			
ورود	سقف ارزش پروژه های FDI ورودی که نیاز به تصویب کمیته کابینه در امور اقتصادی دارد از ۲۰ میلیارد روپیه هند به ۳۰ میلیارد روپیه هند افزایش داده شده ست. پروژه هایی با ارزش معادل یا کمتر از ۳۰ میلیارد روپیه هند نیازی به تصویب کمیته مذکور نداشته و توسط اداره توسعه سرمایه گذاری خارجی هند تصویب می شود.	۱۸ ژوئن ۲۰۱۵	Press note ۶ (۲۰۱۵), Department of Policy and Promotion, Ministry of Commerce and Industry, ۳ June ۲۰۱۵
رفتار سرمایه گذار	تعریف هندی های غیرمقیم در سیاست سرمایه گذاری مستقیم خارجی اصلاح شد که وفق آن شهروندان مقررات برای سرمایه گذاران داخلی با سرمایه گذاران مقیم در هند بصورت یکسان اعمال خواهد شد.	۱۸ ژوئن ۲۰۱۵	Press note ۷ (۲۰۱۵), Department of Industrial Policy & Promotion, Ministry of Commerce and Industry, ۳ June ۲۰۱۵
ورود	سیاست سرمایه گذاری خارجی هند با یک سری اصلاحات با هدف ساده و هماهنگ سازی تحت عنوان Composite Caps اصلاح شد. بر اساس این اصلاحات منبع دارایی هر فرد مقیم خارج از هند که از تبدیل ابزار بدهی تحت هر نوع قراردادی عاید شده است، به عنوان سرمایه گذاری خارجی محسوب می گردد.	۳۰ ژوئن ۲۰۱۵	Press note ۸ (۲۰۱۵), Department of Industrial Policy & Promotion, Ministry of Commerce and Industry, ۳۰ July ۲۰۱۵
ورود	صد درصد فرآیند مربوط به تایید و تصویب سرمایه	۹ سپتامبر ۲۰۱۵	Press Information Bureau,

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	اقدامات سیاستی سرمایه گذاری	تاریخ	منبع
	گذاری خارجی بدون نیاز به تصویب دولت، از مسیر اتوماتیک آن تحت عنوان White Label ATM (WLA) Operations انجام خواهد شد.		Government of India, Review of Foreign Direct Investment (FDI) Policy - to permit FDI, up to ۱۰۰ percent, under the automatic route, in White Label ATM Operations, ۹ September ۲۰۱۵
ورود	بخشی از سهام پرداخت شده و تضمین ها به عنوان ابزار سرمایه واجد شرایط در سیاست سرمایه گذاری خارجی هند مجاز شمرده شده است.	۱۵ سپتامبر ۲۰۱۵	Press note ۹ (۲۰۱۵), Department of Industrial Policy & Promotion, Ministry of Commerce and Industry, ۱۵ September ۲۰۱۵.
اندونزی			
ترویج	اندونزی مقرراتی را تدوین کرد که مشوق های مالیاتی را بیشتر گسترش می دهد. بطور خاص قانون جدید، تعداد صناعی را که واجد شرایط معافیت های مالیاتی موقت هستند از ۵ به ۹ افزایش داده است. صنایع جدید تولیدات مرتبط با کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری هستند. حمل و نقل دریایی، تولیدات درون منطقه ویژه اقتصادی و زیرساخت های اقتصادی جزء برنامه کسب و کار دولت نیستند.	۱۴ آگوست ۲۰۱۵	Press release, Ministry of Finance of Indonesia, What's new on Tax Holiday Regulation, ۲۷ Aug ۲۰۱۵
کره			
رفتار سرمایه گذار	شرکت های خارجی کوچک کره مجاز شده اند تا بیش از محدودیت ۲۰ درصد کل نیروی کار، اقدام به استخدام نیروی کار غیر کره ای طی ۲ سال اول فعالیت خود نمایند. همچنین جمهوری کره اجازه صدور ویزای کار برای مربیان حرفه ای در حوزه های تخصصی همچون طراحی و برنامه نویسی را داده است. در حالیکه پیش از این ویزای کار آموزشی تنها برای پذیرفته شدگان کالج ها و معلمان زبان داده می شده است.	۱ جولای ۲۰۱۵	President Office, President calls for drastic regulatory reforms to push economic recovery, ۱۱ May ۲۰۱۵
مالدیو			
ورود	رئیس جمهور مالدیو قانون جدیدی تصویب نموده است که در آن اجازه مالکیت خارجی زمین در کشور برای اولین بار داده شده است. خارجیانی که بیش از ۱ میلیارد دلار در مالدیو سرمایه گذاری کنند ممکن است بطور دائمی صاحب زمین باقی بمانند. تا قبل از تصویب این قانون سرمایه گذاران خارجی صرفاً مجاز به اجاره حداکثر ۹۹ ساله مناطق لوکس مالدیو بودند.	۲۳ جولای ۲۰۱۵	Maldives allow foreign ownership of land despite opposition concern, http://www.reuters.com/article/۲۰۱۵/۰۷/۲۳/maldives-land-foreignersidUSL۳N۱۰۲۴IL۲۰۱۵۰۷۲۳۳ , ۲۳ July ۲۰۱۵
لهستان			
ورود	لهستان قانون کنترل سرمایه گذاری های خاص	۲۴ جولای ۲۰۱۵	Clifford Chance legal alert, Control of certain investments,

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	اقدامات سیاستی سرمایه گذاری	تاریخ	منبع
	را تصویب کرد. در این قانون هر طرح سرمایه گذاری برای خرید ۲۰ درصد سهام و یا بیشتر در یک شرکت به اصطلاح استراتژیک لهستانی نیازمند تایید وزارت خزانه داری دولت است. بطور خاص وزارت خزانه داری دولت قادر است سرمایه گذاران را از خرید سهام عمده در شرکت هایی که از نظر ملی مهم هستند و همچنین در صنایعی مانند تولید برق، ذخیره سازی گاز، مواد شیمیایی و ارتباطات منع کند.		۳۰ July ۲۰۱۵
پرتغال			
ورود	کنسرسیوم Gateway برنده فرآیند خصوصی سازی خط هوایی ملی حامل پرچم پرتغال شد. این کنسرسیوم توسط دولت پرتغال برای کنترل ۶۱ درصد سهام شرکت انتخاب شد. برنده جایزه می باید سرمایه لازم را به شرکت منتقل کرده و سایر ضمانت های لازم برای ادامه عملکرد خط هوایی مذکور را نیز فراهم آورد.	۱۱ ژوئن ۲۰۱۵	Portugal sells controlling stake in TAP airline, http://www.reuters.com/article/۲۰۱۵/۰۷/۲۳/portugalrailways-privatisationidUSL۵N۱۰۳۴MH۲۰۱۵۰۷۲۳۰۱۱ ۱ June ۲۰۱۵
ترویج	قانونی منتشر شده است که طی آن به سرمایه گذار اجازه داده می شود تا مجوزهای رسمی برای شرکت های جدیدی که در چارچوب مرکز کسب و کار بین المللی مادیرا (IBCM) ^{۱۲} کار می کنند را صادر کنند. در این شرایط شرکت های دارای مجوز مذکور تا پایان سال ۲۰۲۷ مشمول نرخ مالیات شرکتی تا ۵ درصد خواهند بود. همچنین از معافیت مالیات بر سود سهام پرداختی به سهامداران نیز برخوردار خواهند بود.	۱ جولای ۲۰۱۵	Press release, International Business Center of Madeira, New Tax Regime of the IBC of Madeira has been Published, ۱ July ۲۰۱۵
فضای عمومی کسب و کار	دولت پرتغال مساله ویزا برای سرمایه گذاران خارجی در ازای مشارکت در اقتصاد کشور را حل نمود. تا قبل از این تاریخ، صدور ویزای طلایی بخاطر ساقط شدن از درجه اعتبار قانونی، متوقف شده بود. ویزای طلایی به کسی که املاک و مستغلاتی به ارزش حداقل ۱ میلیون یورو خریداری کند و یا حداقل ۱۰ شغل داخلی ایجاد کند، داده می شود.	۱۶ جولای ۲۰۱۵	Le Portugal retablit les « visas dorés » destinés aux étrangers fortunés, http://www.lemonde.fr/europe/article/۲۰۱۵/۰۷/۱۶/le-portugal-retablit-les-visas-dorés-destinés-aux-etrangersfortunés_۴۶۸۶۱۲۴_۳۲۱۴.html , ۱۶ July ۲۰۱۵
ورود	شرکت کشتیرانی مدیریتانه ای MSC Rail برنده مزایده خصوصی سازی بخش باربری شرکت دولتی راه آهن CP Carga پرتغال شد. شرکت مذکور عاید صددرصد از سهام این شرکت پرتغالی به		

^{۱۲} International Business Centre of Madeira

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	اقدامات سیاستی سرمایه گذاری	تاریخ	منبع
	ارزش ۵۳ میلیون یورو گردید.		
پرتغال	دولت پرتغال قرارداد اعطای امتیاز حق بکارگیری سیستم حمل و نقل عمومی لیسبون با گروه اسپانیایی Avanza را امضا نمود. این قرارداد بخشی از تلاش های عمده در جهت خصوصی سازی بوده است که پرتغال بعنوان بخشی از اصلاحات اقتصادی با وام دهندگان بین المللی اتخاذ کرده است.	۲۳ سپتامبر ۲۰۱۵	Portugal seals privatization of Lisbon public transport, https://uk.news.yahoo.com/portugal-seals-privatisationlisbon-public-211958946.html , ۲۳ September ۲۰۱۵
قطر			
فضای عمومی کسب و کار	قانون جدید شرکت های تجاری را با تغییراتی اساسی در مورد افزودن مقررات فضای کسب و کار شرکتها تصویب نمود. بطور مثال در این قانون جدید فرآیند ثبت شرکت ها ساده تر شده است و پنجره واحدی برای صدور مجوزها پیش بینی شده است. سهم حداقل سرمایه ۲۰۰ هزار QAR ^{۱۳} شرکت های با مسئولیت محدود نیز کاهش یافته است. همچنین منبع افراد مستقل نیز می توانند یک شرکت با مسئولیت محدود را تاسیس کنند.	۷ آگوست ۲۰۱۵	A new commercial companies law for Qatar, http://www.gulf-times.com/opinion/189/details/450687/a-new-commercial-companies-law-for-qatar# , ۱۰ August ۲۰۱۵
روسیه			
ترویج	قانونی توسط رئیس جمهور امضاء شد که بر اساس آن بنادر آزاد به مناطق آزاد گمرکی تغییر یافته و مشوق های مالیاتی برای بنگاه های فعال در این مناطق در نظر گرفته شده است. همچنین به بازدیدکنندگان خارجی از مناطق آزاد در هنگام ورود، ویزای ۸ روز صادر می شود. مشوق مالیاتی از اول ژانویه اجرا خواهد شد.	۱۳ جولای ۲۰۱۵	Press release, Government of the Russian Federation, Approval of the Vladivostok free trade port law, ۱۴ July ۲۰۱۵
ترویج	دولت فدرال روسیه قانون مربوط به ایجاد ۵ منطقه اولویت دار توسعه اجتماعی و اقتصادی در منطقه فدرالی شرق دور را تصویب کرد. سرمایه گذاران در این مناطق از یک سری ترجیحات مالی بهره مند خواهند شد.	۲۲ آگوست ۲۰۱۵	Press release, Ministry for the Development of the Russian Far East, Establishment of five areas of priority socio economic development in the Far Eastern Federal District, ۲۲ August ۲۰۱۵
رواندا			
رفتار سرمایه گذار/ ترویج	دولت رواندا مقررات جدید سرمایه گذاری تصویب نموده است که مشوق های مالیاتی متنوعی در دسترس قرار می دهد. بطور مثال یک شرکت بین المللی که مرکز آن در رواندا است در صورت	۳ جولای ۲۰۱۵	Official Gazette, ۲۷ May ۲۰۱۵

^{۱۳} نرخ تبدیل ریال قطر

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور	اقدامات سیاستی سرمایه گذاری	تاریخ	منبع
	برآورده کردن حداقل سرمایه و بکارگیری نیروهای داخلی مشمول نرخ مالیاتی صفر درصد خواهد بود در حالیکه هر سرمایه گذاری که در رشته خاصی مثل تولید انرژی، حمل و نقل عمومی و یا ارتباطات فعالیت داشته باشد مشمول مالیات ۱۵ درصد خواهد بود. همچنین معافیت مالیاتی ۵ تا ۷ ساله برای شرکت های بزرگ در نظر گرفته شده است. مقررات جدید سرمایه گذاری شامل برخورد یکسان با سرمایه گذاران داخلی و خارجی در فعالیت های مشابه، انتقال آزاد عواید مالی و جبران خسارت در زمان سلب مالکیت است.		
عربستان سعودی			
ورود	عربستان در ۱۵ ژوئن بازار سهامی افتتاح نمود که اکنون تحت عنوان Tadawul برای خارجیان شناخته شده است. این بازار محدودیت هایی به شرح زیر دارد: فقط افراد خارجی واجد شرایط QFI ^{۱۴} می در این بازار مشارکت کنند. QFI ها موسسات مالی با دارایی حداقل ۵ میلیارد دلار و دارای سابقه فعالیت به مدت حداقل ۵ سال هستند. هریک از سرمایه گذاران ممکن است بیش از ۵ درصد سهام در شرکت های مستقل را کسب نکنند و سرمایه گذاران خارجی ممکن است در مجموع نتوانند بیش از ۲۰ درصد سهام را تصاحب کنند. همچنین ممکن است خارجیان در همه شرکت های موجود در لیست Tadawul سرمایه گذاری نکنند.	۱۵ ژوئن ۲۰۱۵	Capital Markets Authority, "Rules for Qualified Foreign Financial Institutions Investment in Listed Shares", ۱۴ June ۲۰۱۵
اسپانیا			
فضای عمومی	برخی تغییرات در قوانین ویزا و اجازه اقامت صورت گرفته است که بطور معناداری الزامات مالی و اداری برای اخذ ویزای اسپانیا را کاهش می دهد.	۲۹ سپتامبر ۲۰۱۵	EY HR and Tax Alert, Spain simplifies requirements for visas and residence permits for investors and intracompany transfers, ۱ August ۲۰۱۵
ویتنام			
ورود	الزام رعایت سقف ۴۹ درصدی مالکیت خارجی در تعدادی از بخش های کسب و کار حذف شد. دولت به سرمایه گذاران خارجی اجازه مالکیت بخش عمده یا کامل شرکت های ویتنام را داده	۱ سپتامبر ۲۰۱۵	Online newspaper of the government, More room for foreign participation in Viet Nam equities market, ۳۰ June ۲۰۱۵

¹⁴ Qualified Foreign Investors

معاونت بررسی های اقتصادی

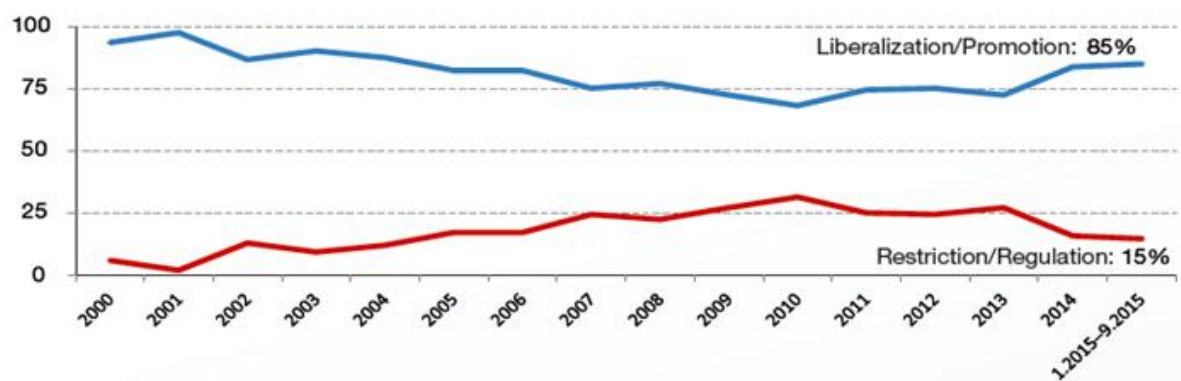
کشور	اقدامات سیاستی سرمایه گذاری	تاریخ	منبع
رftar سرمایه گذار	است. این محدودیت فقط در برخی بخش های خدماتی باقی مانده است.		
	سرمایه گذاران در پروژه های خارج از کشور مجاز به انتقال ارز به خارج از کشور تا ۵ درصد از کل مبلغ سرمایه گذاری شده اند به طوریکه بیشتر از ۳۰۰ هزار دلار نباشد، که بعنوان پرداختی بابت فعالیت های مرتبط با پروژه هایشان قبل از دریافت مجوز از مقامات محلی است.	۲۵ سپتامبر ۲۰۱۵	Online newspaper of the government, Government of Vietnam, New regulations on investment abroad, ۱۳ October ۲۰۱۵

منبع: آنکتاد

تغییرات سیاست های ملی سرمایه گذاری در کشورها :

هدف بخش عمده ای از ابزارهای سیاست های سرمایه گذاری کشورها، ایجاد شرایط مطلوب تر برای سرمایه گذاری است. همانطور که در نمودار ۱ نشان داده شده است ۸۵ درصد از اقدامات جدیدی که در زمینه سرمایه گذاری طی نه ماهه نخست سال ۲۰۱۵ صورت گرفته است مربوط به ترویج و آزادسازی صنایع بوده است. در مجموع ۴۱ ابزار توسط ۲۵ کشور به کار گرفته شده است.

نمودار ۱- تغییرات سالانه در سیاست های ملی سرمایه گذاری سپتامبر ۲۰۱۵-۲۰۰۰

Source: UNCTAD

ابزارهای آزادسازی و ترویج سرمایه گذاری در بخش ها و صنایع مهم متعددی همچون هوا، حمل و نقل، مخابرات و تجارت الکترونیک بکار گرفته شده اند.

همانطور که در نمودار ۱ مشاهده می شود ۱۵ درصد اقداماتی که در زمینه سرمایه گذاری در سال ۲۰۱۵ صورت گرفته است، مربوط به محدودیت ها و مقررات بوده است. محدودیت های سرمایه گذاری جدید برای سرمایه گذاران خارجی عمدتاً بر پایه ملاحظات امنیت ملی و استراتژیک مانند تصویب یک قانون جدید و مکانیسمی برای جذب سرمایه

معاونت بررسی های اقتصادی

گذاری مستقیم خارجی در بخش های استراتژیک اقتصاد ملی و یا به کارگیری قوانین موجود برای بخش مسکن (املاک و مستغلات) است.

بررسی وضعیت سرمایه گذاری خارجی در کشورهای منتخب:

در این بخش از گزارش به بررسی آمار سرمایه گذاری مستقیم خارجی کشورهای منتخب از جمله ایران و کشورهای که طبق مقاله آنکتاد در سال ۲۰۱۵ اقداماتی سیاستی در زمینه سرمایه گذاری داشته اند، می پردازیم. آمار جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشورهای مورد مطالعه نشان می دهد که در سال ۲۰۱۴ کشور چین بیشترین میزان جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی بین کشورهای مورد بررسی و همینطور در جهان را داشته است با وجودی که در سال ۲۰۱۳ بیشترین میزان جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی بین کشورهای مورد نظر مربوط به ایالات متحده امریکا بوده است، این میزان در سال ۲۰۱۴ با افت شدیدی مواجه شده است. یادآوری این نکته که کشور چین در سال ۲۰۱۵ با ۶ اقدام، بیشترین اقدام سیاستی بین کشورهای مورد بررسی را اتخاذ کرده است نیز تاییدی بر اثرگذاری اقدامات سیاستی بر میزان جذب سرمایه گذاری خارجی است. میزان جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی ایران تنها با اندکی تفاوت بیشتر از میزان آن در ژاپن بوده است. آنگولا نیز که با ۳ اقدام سیاستی در زمینه ورود، ترویج و تسهیل سرمایه گذاری در سال ۲۰۱۵، در قسمت قبل مورد بررسی قرار گرفت در بیشتر سالهای مورد بررسی جریان منفی از سرمایه گذاری مستقیم خارجی داشته است. نکته قابل ذکر دیگر اینست که کشورهای دارای بیشترین میزان جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی در جهان در سال ۲۰۱۴ به ترتیب چین، ایالات متحده آمریکا، انگلستان، سنگاپور و برزیل بوده اند.

جدول ۴- جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی ورودی^{۱۵} (میلیارد دلار)

کشور/ سال	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
آنگولا	-۱.۳	۰.۰	-۰.۹	۱.۷	۲.۲	-۳.۲	-۳.۰	-۶.۹	-۷.۱	-۳.۹
چین	۷۲.۴	۷۲.۷	۸۳.۵	۱۰۸.۳	۹۵.۰	۱۱۴.۷	۱۲۴.۰	۱۲۱.۱	۱۲۳.۹	۱۲۸.۵
مصر	۵.۴	۱۰.۰	۱۱.۶	۹.۵	۶.۷	۶.۴	-۰.۵	۶.۰	۴.۲	۴.۸
هند	۷.۶	۲۰.۳	۲۵.۴	۴۷.۱	۳۵.۶	۲۷.۴	۳۶.۲	۲۴.۲	۲۸.۲	۳۴.۴
اندونزی	۸.۳	۴.۹	۶.۹	۹.۳	۴.۹	۱۳.۸	۱۹.۲	۱۹.۱	۱۸.۸	۲۲.۶
ایران	۲.۹	۲.۳	۲.۰	۲.۰	۳.۰	۳.۶	۴.۳	۴.۷	۳.۱	۲.۱
ژاپن	۲.۸	-۶.۵	۲۲.۵	۲۴.۴	۱۱.۹	-۱.۳	-۱.۸	۱.۷	۲.۳	۲.۱
کره	۱۳.۶	۹.۲	۸.۸	۱۱.۲	۹.۰	۹.۵	۹.۸	۹.۵	۱۲.۸	۹.۹
مالزی	۴.۱	۶.۱	۸.۶	۷.۲	۱.۵	۹.۱	۱۲.۲	۹.۲	۱۲.۱	۱۰.۸
پرتغال	۳.۵	۱۰.۶	۲.۹	۳.۵	۱.۶	۲.۴	۷.۴	۸.۲	۲.۲	۸.۸
روسیه	۱۵.۵	۳۷.۶	۵۵.۹	۷۴.۸	۳۶.۶	۴۳.۲	۵۵.۱	۵۰.۶	۶۹.۲	۲۱.۰
ترکیه	۱۰.۰	۲۰.۲	۲۲.۰	۱۹.۹	۸.۶	۹.۱	۱۶.۱	۱۳.۳	۱۲.۴	۱۲.۱
امریکا	۱۰۴.۸	۲۳۷.۱	۲۱۶.۰	۳۰۶.۴	۱۴۳.۶	۱۹۸.۰	۲۲۹.۹	۱۶۹.۷	۲۳۰.۸	۹۲.۴
جهان	۹۲۷.۴	۱۰۳۹۳.۰	۱۰۸۷۱.۷	۱۰۴۸۹.۷	۱۰۱۸۶.۵	۱۰۳۲۸.۲	۱۰۵۶۴.۹	۱۰۴۰۳.۱	۱۰۴۶۷.۱	۱۰۲۲۸.۳

Source: UNCTAD

^{۱۵} foreign direct invastment inward flow - US Dollars at current prices and current exchange rates in millions

معاونت بررسی های اقتصادی

بررسی سهم جریان ورود سرمایه گذاری مستقیم خارجی کشورها از کل جهان طی دهه اخیر نشان می دهد که سهم جریان ورود سرمایه گذاری مستقیم خارجی ایران از ۰,۳۱ درصد در سال ۲۰۰۵ به ۰,۱۷ درصد در سال ۲۰۱۴ کاهش یافته است این در حالی ست که ایران در سال ۲۰۱۲ سهم ۰,۳۳ درصدی از کل جریان ورودی FDI در جهان داشته است. بیشترین سهم جریان ورودی FDI در سال ۲۰۱۴ بین کشورهای مورد بررسی مربوط به چین در حدود ۱۰,۴۶ درصد بوده است و پس از آن ایالات متحده امریکا با سهم ۷,۵۲ درصدی قرار دارد.

جدول ۵- سهم جریان سرمایه گذاری مستقیم ورودی کشورها از کل جهان^{۱۶}

(درصد)

کشور / سال	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
آنگولا	-۰.۱۴	۰.۰۰	-۰.۰۵	۰.۱۱	۰.۱۹	-۰.۲۴	-۰.۱۹	-۰.۴۹	-۰.۴۹	-۰.۳۲
چین	۷.۸۱	۵.۲۲	۴.۴۶	۷.۲۷	۸.۰۱	۸.۶۴	۷.۹۲	۸.۶۳	۸.۴۵	۱۰.۴۶
مصر	۰.۵۸	۰.۷۲	۰.۶۲	۰.۶۴	۰.۵۷	۰.۴۸	-۰.۰۳	۰.۴۳	۰.۲۹	۰.۳۹
هند	۰.۸۲	۱.۴۶	۱.۳۵	۳.۱۶	۳.۰۰	۲.۰۶	۲.۳۱	۱.۷۲	۱.۹۲	۲.۸۰
اندونزی	۰.۹۰	۰.۳۵	۰.۳۷	۰.۶۳	۰.۴۱	۱.۰۴	۱.۲۳	۱.۳۶	۱.۲۸	۱.۸۴
ایران	۰.۳۱	۰.۱۷	۰.۱۱	۰.۱۳	۰.۲۵	۰.۲۷	۰.۲۷	۰.۳۳	۰.۲۱	۰.۱۷
ژاپن	۰.۳۰	-۰.۴۷	۱.۲۰	۱.۶۴	۱.۰۱	-۰.۰۹	-۰.۱۱	۰.۱۲	۰.۱۶	۰.۱۷
کره	۱.۴۷	۰.۶۶	۰.۴۷	۰.۷۵	۰.۷۶	۰.۷۲	۰.۶۲	۰.۶۸	۰.۸۷	۰.۸۱
مالزی	۰.۴۴	۰.۴۴	۰.۴۶	۰.۴۸	۰.۱۲	۰.۶۸	۰.۷۸	۰.۶۶	۰.۸۳	۰.۸۸
پرتغال	۰.۳۷	۰.۷۶	۰.۱۵	۰.۲۴	۰.۱۴	۰.۱۸	۰.۴۷	۰.۵۹	۰.۱۵	۰.۷۲
روسیه	۱.۶۷	۲.۷۰	۲.۹۹	۵.۰۲	۳.۰۸	۳.۲۵	۳.۵۲	۳.۶۱	۴.۷۲	۱.۷۱
ترکیه	۱.۰۸	۱.۴۵	۱.۱۸	۱.۳۳	۰.۷۲	۰.۶۸	۱.۰۳	۰.۹۵	۰.۸۴	۰.۹۹
امریکا	۱۱.۳۰	۱۷.۰۲	۱۱.۵۴	۲۰.۵۷	۱۲.۱۰	۱۴.۹۱	۱۴.۶۹	۱۲.۰۹	۱۵.۷۳	۷.۵۲

Source: UNCTAD

بررسی آمار مربوط به ذخیره سرمایه گذاری مستقیم خارجی ورودی نشان می دهد که این میزان برای ایران از حدود ۱۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۵ به ۴۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ افزایش یافته است. بیشترین میزان ذخیره سرمایه گذاری مستقیم خارجی ورودی در سال ۲۰۱۴ مربوط به ایالات متحده امریکا بوده است. مقایسه این آمار با آمار جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی ورودی نشان دهنده این واقعیت است که اگرچه چین و امریکا جزو کشورهای دارای بالاترین میزان جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در جهان هستند اما ماندگاری سرمایه خارجی در امریکا بیشتر از چین بوده در حالیکه چین در میزان جریان ورودی سرمایه خارجی به کشور نسبت به امریکا موفق تر عمل کرده است. پرتغال و هند نیز که در زمینه اتخاذ اقدامات سیاست سرمایه گذاری عمل کرده اند در سال ۲۰۱۴ میزان ذخیره سرمایه گذاری مستقیم خارجی روبه بهبودی نسبت به سال ۲۰۰۵ داشته اند.

^{۱۶} foreign direct investment inward flow - Percentage of total world

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۶- ذخیره سرمایه گذاری مستقیم خارجی ورودی^{۱۷} (میلیارد دلار)

کشور / سال	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
آنگولا	۱۶.۳	۱۶.۳	۱۵.۴	۱۷.۱	۱۹.۳	۱۶.۱	۱۳.۰	۶.۱	-	-
چین	۲۷۲.۱	۲۹۲.۶	۳۲۷.۱	۳۷۸.۱	۴۷۳.۱	۵۸۷.۸	۷۱۱.۸	۸۳۲.۹	۹۵۶.۸	۱,۰۸۵.۳
مصر	۲۸.۹	۳۸.۹	۵۰.۵	۶۰.۰	۶۶.۷	۷۳.۱	۷۲.۶	۷۸.۶	۸۳.۱	۸۷.۹
هند	۴۳.۲	۷۰.۹	۱۰۵.۸	۱۲۵.۲	۱۷۱.۲	۲۰۵.۶	۲۰۶.۴	۲۲۵.۰	۲۲۶.۶	۲۵۲.۳
اندونزی	۴۱.۲	۵۴.۵	۷۹.۹	۷۲.۲	۱۰۸.۸	۱۶۰.۷	۱۸۴.۸	۲۱۱.۶	۲۳۰.۸	۲۵۳.۱
ایران	۱۶.۰	۱۸.۳	۲۰.۳	۲۲.۳	۲۵.۳	۲۹.۰	۳۳.۲	۳۷.۹	۴۰.۹	۴۳.۰
ژاپن	۱۰۰.۹	۱۰۷.۶	۱۳۲.۹	۲۰۳.۴	۲۰۰.۱	۲۱۴.۹	۲۲۵.۸	۲۰۵.۸	۱۷۰.۷	۱۷۰.۶
کره	۱۰۴.۹	۱۱۵.۸	۱۲۲.۰	۹۴.۷	۱۲۱.۹	۱۳۵.۵	۱۳۵.۲	۱۵۷.۹	۱۸۰.۹	۱۸۲.۰
مالزی	۴۴.۵	۵۳.۷	۷۵.۸	۷۳.۶	۷۹.۰	۱۰۱.۶	۱۱۵.۱	۱۳۲.۷	۱۳۶.۰	۱۳۳.۸
پرتغال	۶۶.۷	۸۹.۶	۱۱۹.۷	۱۰۵.۵	۱۱۸.۳	۱۱۵.۰	۱۰۳.۵	۱۱۵.۶	۱۲۳.۷	۱۰۸.۵
روسیه	۱۸۰.۲	۲۶۵.۹	۴۹۱.۱	۲۱۵.۸	۳۷۸.۸	۴۹۰.۶	۴۵۴.۹	۵۱۴.۹	۵۶۵.۷	۳۷۸.۵
ترکیه	۷۱.۳	۹۵.۱	۱۵۵.۲	۸۰.۴	۱۴۳.۷	۱۸۷.۰	۱۳۶.۵	۱۹۰.۰	۱۴۹.۲	۱۶۸.۶
آمریکا	۲,۸۱۸.۰	۳,۲۹۳.۱	۳,۵۵۱.۳	۲,۴۸۶.۴	۲,۹۹۵.۵	۳,۴۲۲.۳	۳,۴۹۸.۷	۳,۹۲۹.۱	۴,۹۸۵.۹	۵,۴۰۹.۹
جهان	۱۰,۹۸۹	۱۳,۵۹۸	۱۷,۱۲۶	۱۴,۹۷۹	۱۷,۶۱۰	۱۹,۶۰۷	۲۰,۴۴۲	۲۲,۰۷۳	۲۴,۴۸۴	۲۴,۶۲۷

Source: UNCTAD

سهم ایران از ذخیره سرمایه گذاری مستقیم خارجی ورودی از ۰,۱۵ درصد در سال ۲۰۰۵ به ۰,۱۷ درصد در سال ۲۰۱۴ افزایش یافته است. این نسبت برای آمریکا از ۲۵,۶ درصد در سال ۲۰۰۵ به حدود ۲۹,۰ درصد در سال ۲۰۱۴ رسیده است و پس از آن بیشترین سهم از ذخیره سرمایه گذاری مستقیم خارجی ورودی در سال ۲۰۱۴ مربوط به چین و حدود ۴,۴ درصد بوده است.

جدول ۷- سهم ذخیره سرمایه گذاری مستقیم خارجی ورودی کشورها از کل جهان^{۱۸} (درصد)

کشور / سال	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴
آنگولا	۰.۱۵	۰.۱۲	۰.۰۹	۰.۱۱	۰.۱۱	۰.۰۸	۰.۰۶	۰.۰۳	×××	×××
چین	۲.۴۸	۲.۱۵	۱.۹۱	۲.۵۲	۲.۶۹	۳.۰۰	۳.۴۸	۳.۷۷	۳.۹۱	۴.۴۱
مصر	۰.۲۶	۰.۲۹	۰.۲۹	۰.۴۰	۰.۳۸	۰.۳۷	۰.۳۶	۰.۳۶	۰.۳۴	۰.۳۶
هند	۰.۳۹	۰.۵۲	۰.۶۲	۰.۸۴	۰.۹۷	۱.۰۵	۱.۰۱	۱.۰۲	۰.۹۳	۱.۰۲
اندونزی	۰.۳۷	۰.۴۰	۰.۴۷	۰.۴۸	۰.۶۲	۰.۸۲	۰.۹۰	۰.۹۶	۰.۹۴	۱.۰۳
ایران	۰.۱۵	۰.۱۳	۰.۱۲	۰.۱۵	۰.۱۴	۰.۱۵	۰.۱۶	۰.۱۷	۰.۱۷	۰.۱۷
ژاپن	۰.۹۲	۰.۷۹	۰.۷۸	۱.۳۶	۱.۱۴	۱.۱۰	۱.۱۰	۰.۹۳	۰.۷۰	۰.۶۹
کره	۰.۹۵	۰.۸۵	۰.۷۱	۰.۶۳	۰.۶۹	۰.۶۹	۰.۶۶	۰.۷۲	۰.۷۴	۰.۷۴
مالزی	۰.۴۰	۰.۳۹	۰.۴۴	۰.۴۹	۰.۴۵	۰.۵۲	۰.۵۶	۰.۶۰	۰.۵۶	۰.۵۴
پرتغال	۰.۶۱	۰.۶۶	۰.۷۰	۰.۷۰	۰.۶۷	۰.۵۹	۰.۵۱	۰.۵۲	۰.۵۱	۰.۴۴
روسیه	۱.۶۴	۱.۹۶	۲.۸۷	۱.۴۴	۲.۱۵	۲.۵۰	۲.۲۳	۲.۳۳	۲.۳۱	۱.۵۴
ترکیه	۰.۶۵	۰.۷۰	۰.۹۱	۰.۵۴	۰.۸۲	۰.۹۵	۰.۶۷	۰.۸۶	۰.۶۱	۰.۶۸
آمریکا	۲۵.۶۴	۲۴.۲۲	۲۰.۷۴	۱۶.۶۰	۱۷.۰۱	۱۷.۴۵	۱۷.۱۲	۱۷.۸۰	۲۰.۳۶	۲۱.۹۷

Source: UNCTAD

^{۱۷} Foreign direct investment inward stock - US Dollars at current prices and current exchange rates in millions

^{۱۸} Foreign direct investment inward stock - Percentage of total world

نگاهی به قانون حمایت و تشویق سرمایه گذاری خارجی در ایران (FIPPA)^{۱۹}

قانون حمایت و تشویق سرمایه گذاری خارجی ایران مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ که مشتمل بر ۷ فصل است شامل محدودیت ها و مشوق هایی است که در اینجا به برخی از این بندها پرداخته می شود:

در بند "د" فصل دوم قانون حمایت و تشویق سرمایه گذاری خارجی که مربوط به شرایط عمومی پذیرش سرمایه خارجی است آمده است: سهم ارزش کالا و خدمات تولیدی حاصل از سرمایه گذاری خارجی موضوع این قانون نسبت به ارزش کالا و خدمات عرضه شده در بازار داخلی در زمان صدور مجوز، در هر بخش اقتصادی از ۲۵ درصد و در هر رشته، از ۳۵ درصد بیش تر نخواهد بود. تعیین رشته ها و میزان سرمایه گذاری در هر یک از آنها طبق آئین نامه ای خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران می رسد. سرمایه گذاری خارجی جهت تولید کالا و خدمات برای صدور به خارج از کشور به جز نفت خام از این نسبت ها معاف است.

بنظر می رسد می توان از طریق اعمال تبصره هایی بر این ماده قانونی جهت جذب هرچه بیشتر سرمایه گذاری خارجی در صنایع و کالاهایی که نسبت به سایر بخش ها و صنایع نیازمند سرمایه گذاری بیشتری هستند و در وضعیت رکود قرار گرفته اند، استفاده نمود. همچنین در بند سوم قسمت الف ماده ۴ آئین نامه اجرایی قانون حمایت و تشویق سرمایه گذاری خارجی آمده است: حجم سرمایه گذاری خارجی در هر مورد تابع هیچ گونه محدودیتی نیست.

اگرچه این بند هرگونه محدودیت مقداری در حجم سرمایه گذاری خارجی را لغو کرده است و تشویق بالاهمیتی است که می تواند حجم بالایی از سرمایه را به کشور جذب کند، ولی همانطور که در بند (د) ماده ۲ قانون حمایت و تشویق سرمایه گذاری خارجی (۱۳۸۰) آمده و در بالا به آن اشاره شد بنظر می رسد اگرچه هدف قانون گذار از ارائه این بند گرفتن اجازه تسلط بر بازار داخلی از سرمایه گذار خارجی بوده است ولی از یک طرف حذف نمودن محدودیت مقداری از حجم سرمایه گذاری و از طرف دیگر محدود کردن دسترسی سرمایه گذار به بازار داخلی به دلیل تقبل کردن هزینه های حمل و نقل برای صادرات محصول، نوعی تحمیل ناکارآمدی بر بازار داخلی است. این در حالی است که هزینه های حمل و نقل یکی از موارد مهمی است که سرمایه گذار خارجی قبل از انتقال سرمایه به کشور مقصد موردنظر، مدنظر قرار می دهد.

همچنین در ماده (۸) فصل چهارم این قانون که مربوط به تضمین و انتقال سرمایه خارجی است آمده است که: سرمایه گذاری های خارجی مشمول این قانون از کلیه حقوق، حمایت ها و تسهیلاتی که برای سرمایه گذاری های داخلی موجود است به طور یکسان برخوردار می باشد.

این ماده قانونی معادل با اقدام سیاست سرمایه گذاری هند در زمینه رفتار سرمایه گذار در ۱۸ ژوئن ۲۰۱۵ است که در آن آمده است که مقررات برای سرمایه گذاران داخلی با سرمایه گذاران مقیم در هند بصورت یکسان اعمال خواهد شد.

¹⁹ FOREIGN INVESTMENT PROMOTION AND PROTECTION ACT

معاونت بررسی های اقتصادی

اقدام سیاستی مشابه آن مربوط به کشور رواندا در ۳ جولای ۲۰۱۵ در حوزه رفتار و ترویج سرمایه گذاری است که مقررات جدید سرمایه گذاری آن شامل برخورد یکسان با سرمایه گذاران داخلی و خارجی در فعالیت های مشابه، انتقال رایگان منابع مالی و جبران خسارت در زمان سلب مالکیت است.

از سوی دیگر در ماده (۹) همین فصل آمده است که سرمایه گذاری خارجی مورد سلب مالکیت و ملی شدن قرار نخواهد گرفت مگر برای منافع عمومی، به موجب فرآیند قانونی، به روش غیرتبعیض آمیز و درمقابل پرداخت مناسب غرامت به مآخذ ارزش واقعی آن سرمایه گذاری بلافاصله قبل از سلب مالکیت.

در این ماده قانونی، عبارات منافع عمومی، فرآیند قانونی و روش غیرتبعیض آمیز در این ماده قانونی تا حدودی مبهم و کلی هستند که نیاز به تفسیر روشن تری دارد و همچنین در نظر گرفتن تضمینی برای این نوع سرمایه گذاری ها همانند بسیاری از کشورها همچون شیلی که در ۱۶ ژوئن ۲۰۱۵ در راستای اقدام سیاستی رفتار سرمایه گذاری / ترویج در قانون جدید، سرمایه گذاران را در دسترسی به بازار ارز، حواله های رایگان سرمایه و سود، محافظت در برابر تبعیض های خودسرانه تضمین می کند، حمایت در برابر سلب مالکیت و اعمال رفتارهای غیر تبعیض آمیز برای سرمایه خارجی میتواند بعنوان مشوق و اقدام سیاست سرمایه گذاری در نظر گرفته شود. بطور مشابه در قرارداد دوجانبه (BIT) بین ژاپن و عمان رفتارهای پس از استقرار، حفاظت در برابر سلب مالکیت، رفتارهای عادلانه و منصفانه و ... مورد توافق قرار گرفته است.

در ماده (۱۹) فصل ششم قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری که مربوط به حل و فصل اختلافات است آمده است که «اختلافات بین دولت و سرمایه گذاران خارجی در خصوص سرمایه گذاری های موضوع این قانون چنانچه از طریق مذاکره حل و فصل نگردد در دادگاه های داخلی مورد رسیدگی قرار می گیرد، مگر آن که در قانون موافقت نامه دو جانبه سرمایه گذاری با دولت متبوع سرمایه گذار خارجی، در مورد شیوه دیگری از حل و فصل اختلافات توافق شده باشد». این ماده قانونی نیز تفسیر روشنی از نحوه رسیدگی به دعاوی در دادگاه های داخلی در مورد نحوه برخورد یکسان با افراد داخلی و خارجی ندارد که می تواند نمای روشنی از قوانین سرمایه گذاری در ایران به سرمایه گذاران خارجی ارائه ندهد. در حوزه قوانین و مشوق های گمرکی مرتبط با سرمایه گذاری آمده است که: «مواد اولیه و اجزای مورد نیاز تولید برای واحدهای ماشین سازی و ساخت تجهیزات که برای صنایع کشور ماشین آلات و تجهیزات تولید می نماید، مشمول هر یک از ردیف های تعرفه گمرکی باشند به تشخیص وزارت صنایع از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی معاف هستند. تاریخ اجرای این تصویب نامه از ۱۳۷۸/۱/۱ می باشد». نوع سرمایه گذاری هایی که مشمول این قانون هستند اعم از داخلی و خارجی مشخص نیست در حالیکه این ماده می تواند بعنوان یک اقدام سیاستی در جهت جذب سرمایه گذار خارجی اتخاذ شود.

با توجه به شرایط فعلی که سیستم بانکی به دلیل برخی محدودیت های مالی و نداشتن نقدینگی کافی، در اعطای اعتبار مورد نیاز بخش ها و صنایع زیادی ناتوان مانده است، حضور سرمایه های خارجی در بازار سرمایه، یکی از بهترین راه های حل این مشکل است. آن چیزی که در مورد جذب سرمایه خارجی قابل اهمیت است این است که از پتانسیل جذب سرمایه های خارجی و با نقدینگی بالا بتوان در راستای رسیدن به هدفی بزرگتر، یعنی رشد و توسعه اقتصادی

معاونت بررسی های اقتصادی

کشور بهره برد. پذیرش این مساله که سریع ترین راه حل نوسازی و انتقال تکنولوژی در صنایع کشور به خصوص صناعی همچون نفت و پتروشیمی تنها از طریق حضور سرمایه گذاران خارجی به عنوان سهامداران این شرکتها امکان پذیر است، مسئله مهمی است.

بخش هایی همچون پتروشیمی، انرژی و گردشگری که نیاز به جذب سرمایه های بیشتر دارد مقاصد خوبی برای جذب سرمایه های خارجی هستند که می باید برای این کار بسترهای مناسب فراهم شود. از جمله اقدامات سیاستی مهمی که می توان در این راستا اتخاذ نمود راه اندازی شرکت های رتبه بندی است که هم اکنون یکی از خواسته های اصلی سرمایه گذاران خارجی است. همچنین اقدامات سیاستی مربوط به شرکت های پذیرفته شده در بورس در زمینه های متعددی همچون به روزرسانی استانداردها، شفافیت در ارائه گزارش ها و صورت های مالی و تقویت توانایی برقراری ارتباط با سرمایه گذاران خارجی از جمله گام های موثر ایجاد انگیزه در سرمایه گذاران خارجی است.

در گام های بعدی اقداماتی در زمینه بهبود وضعیت بازده سرمایه گذاری، ریسک ها، سیاست های مالیاتی از قبیل معافیت ها و تخفیف ها، انحصار در بازارها، قوانین و مقررات، استانداردها و به خصوص استانداردهای حسابرسی، وجود ساختارهای قابل تطابق با ساختارهای بین المللی و در نهایت تسهیل نقل و انتقال وجه و کالا عوامل موثری در جذب سرمایه گذاران جدید هستند که بی توجهی به هریک از این موارد، مانع جدی بر سر راه ورود سرمایه گذار خارجی به کشور است.

اصلاح قوانین موجود و بسط و تعمیم قوانین مربوط به مشوق های ورود به بازار سرمایه برای انواع سرمایه گذاری های خارجی بعنوان یکی دیگر از این اقدامات سیاستی پیشنهاد می شود. بطور مثال در ماده (۱۴۳) قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری آمده است که: «شرکت هایی که سهام آنان طبق قانون مربوط از طرف هیأت پذیرش برای معامله در بورس قبول می شود از سال پذیرش تا سالی که از فهرست نرخها در بورس حذف نشده در صورتی که کلیه نقل و انتقالات سهام از طریق کارگزاران بورس انجام و در دفاتر مربوط ثبت گردد معادل ۱۰ درصد مالیات آنها بخشوده می شود».

مهم ترین معافیت های مالیاتی مندرج در قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی

ردیف	فعالیت	مدت زمان فعالیت	میزان معافیت (درصد)
۱	کشاورزی	همیشه	۱۰۰
۲	صنعتی و معدنی	۴ سال	۸۰
۳	صنعتی و معدنی در مناطق محروم	۱۰ سال	۱۰۰
۴	مناطق آزاد تجاری، صنعتی	۲۰ سال	۱۰۰
۵	تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی	همیشه	۵۰
۶	صادرات کالاها و خدمات	همیشه	۱۰۰

این قانون به نوبه خود محرک خوبی برای انتخاب زمینه ورود به فعالیت خاصی در بازار سرمایه است که بازتعریف و یا تعمیم این قوانین برای سرمایه گذاران خارجی نتایج خوبی به همراه خواهد داشت.

معاونت بررسی های اقتصادی

تطبیق برخی مواد قانونی موجود در آئین نامه قانون حمایت و تشویق سرمایه گذاری خارجی در ایران با اقدامات سیاستی اتخاذ شده توسط کشورهای مختلف:

در ماده ۴ آئین نامه قانون حمایت و تشویق سرمایه گذاری خارجی برخی از ویژگی ها و تسهیلات مشترک انواع سرمایه گذاری های خارجی به شرح ذیل مطرح شده است:

- سرمایه گذاران خارجی از رفتار یکسان با سرمایه گذاران داخلی برخوردارند. (اقدامات سیاستی در حوزه رفتار سرمایه گذار، هند، ۱۸ ژوئن ۲۰۱۵ / رواندا ۳ جولای ۲۰۱۵)
- حجم سرمایه گذاری خارجی در هر مورد تابع هیچ گونه محدودیتی نیست.
- سرمایه خارجی در قبال ملی شدن و سلب مالکیت تضمین می شود و سرمایه گذاری خارجی در این موارد حق دریافت غرامت را دارد. (قرارداد دو جانبه بین ژاپن و آلمان / اقدام سیاستی در جهت ترویج سرمایه گذاری، رواندا، ۳ جولای ۲۰۱۵)
- آزادی صادرات کالای تولیدی بنگاه اقتصادی سرمایه پذیر تضمین شده و در صورت ممنوعیت صادرات، کالای تولیدی در داخل به فروش رسیده و حاصل آن به صورت ارز از طریق شبکه پولی رسمی کشور قابل انتقال به خارج می باشد.

ماده ۳۵: وزارت امور خارجه با تأیید سازمان مجوز صدور روادید کثیرالمسافره سه ساله، با حق ورود و اقامت سه ماه، در هر بار برای هر فرد به نمایندگی های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور ابلاغ نماید. (مشابه اقدامات سیاستی پرتغال، فضای عمومی کسب و کار، ۱۶ جولای ۲۰۱۵ / روسیه، ترویج سرمایه گذاری، ۱۳ جولای ۲۰۱۵ / اسپانیا، فضای عمومی کسب و کار، ۲۹ سپتامبر ۲۰۱۵)

در مجموع بنظر می رسد که ایران برای استفاده از فرصت جذب سرمایه گذاری خارجی در دوران پس از لغو تحریم ها و همچنین پیوستن به WTO می باید با تجدیدنظر در قوانین مرتبط با سرمایه گذاری خارجی، به این قوانین شفافیت و جامعیت بیشتری بخشد و از طریق ایجاد تبصره های قانونی مشوق های حمایتی خود را در مورد سرمایه های خارجی در چارچوب ضوابط موجود، بهبود بخشد. تجربه کشورها در زمینه جذب سرمایه خارجی نیز انطباق قوانین سرمایه گذاری خارجی با قوانین بین المللی و یا بطور خاص، انطباق با الزامات موافقت نامه جنبه های تجاری اقدامات سرمایه گذاری (TRIMs)^{۲۰} را گامی موثر در جهت جذب هرچه بیشتر سرمایه های خارجی پیشنهاد می دهد.

جمع بندی:

در این گزارش به بررسی مطالعه سازمان بین الملل آنکتاد پیرامون انواع سیاست های سرمایه گذاری اتخاذ شده توسط کشورها در بازه زمانی ژوئن تا سپتامبر ۲۰۱۵ پرداخته شد. بر اساس مطالعه صورت گرفته توسط سازمان بین المللی آنکتاد، ۴۱ اقدام سیاستی سرمایه گذاری در ۲۵ کشور طی بازه زمانی ژوئن تا سپتامبر ۲۰۱۵، به کار گرفته شده است که عمده اقدامات صورت گرفته در زمینه ترویج و آزادسازی صنایع بزرگ در کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای

^{۲۰} The Agreement on Trade-Related Investment Measures

معاونت بررسی های اقتصادی

نوظهور پیشرو بوده است. کلیه اقدامات ترویج سرمایه گذاری در راستای مشوق های مالیاتی برای سرمایه گذاری ها و تسهیل رویه های سرمایه گذاری بوده است. اقدامات سیاستی صورت گرفته مرتبط با سرمایه گذاری خارجی در چهار حوزه ورود و استقرار سرمایه گذار خارجی، رفتار سرمایه گذاران پس از استقرار، ترویج و تسهیل سرمایه گذاری و فضای عمومی کسب و کار طبقه بندی شده اند همچنین در این گزارش به بررسی انواع موافقت نامه های سرمایه گذاری بین المللی و قراردادهای دوجانبه سرمایه گذاری منعقد شده بین کشورها پرداخته شد. جایگاه ایران در بین سایر کشورهایی که در مطالعه آنکتاد، در جهت جذب سرمایه خارجی اقدام سیاستی داشته اند از منظر داده های سرمایه گذاری مورد بررسی قرار گرفته شد و در پایان پیشنهاداتی جهت اصلاح و بهبود قوانین مربوط به حوزه حمایت و تشویق سرمایه گذاری خارجی در ایران ارائه شد.

منابع:

۱. قانون حمایت و تشویق سرمایه گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام.
۲. Investment Policy Monitor, UNCTAD, ۲۰۱۵.
۳. <http://unctad.org/en/Pages/Statistics.aspx> (December ۲۰۱۵)